

(oficjalne tłumaczenie uzyskane z Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski)

Komunikat w związku z tak zwanym *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*

KOMUNIKAT PAPIESKIEJ RADY DS. TEKSTÓW PRAWNYCH

Prot. N. 10279/2006

Jego Ekscelencja Najdostojniejszy
Ksiądz Abp Józef Michalik
Metropolita Przemyski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. Stefana Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa (Polska)

Eminencjo/Ekscelencjo,

Od dłuższego czasu liczni Biskupi, Wikariusze sądowi i inne osoby działające na obszarze Prawa Kanonicznego, przedstawiali Papieskiej Radzie wątpliwości i prośby o wyjaśnienia w związku z tak zwanym *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, o którym mówią kanony 1086, § 1, 1117 i 1124 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Chodzi bowiem o pojęcie w prawodawstwie kanonicznym nowe i różne od innych sposobów bardziej „wirtualnych” (to znaczy opartych na zachowaniach) „notorycznego” czy prościej „publicznego” odejścia od wiary (por. kanony 171, §1,4°; 194, §1, 2°; 316, § 1; 694, §1,1°; 1071, § 1,4° oraz §2), w których ochrzczeni w Kościele katolickim czy też do niego przyjęci podlegają ustawom czysto kościelnym (por. kanon 11). Problem został uważnie zbadany przez kompetentne Dykasterie Stolicy Apostolskiej dla sprecyzowania przede wszystkim treści teologiczno-doktrynalnych takiego *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, a następnie wymogów czy też formalności prawnych niezbędnych do tego, by stał się prawdziwym „formalnym aktem” odstąpienia. Po uzyskaniu, gdy chodzi o pierwszy aspekt, decyzji Kongregacji Doktryny Wiary i po zbadaniu całego zagadnienia w trakcie posiedzenia Sesji Plenarnej Papieskiej Rady Tekstów Prawnych, Rada komunikuje najdostojniejszym Przewodniczącym Konferencji Episkopatów co następuje:

1. Odłączenie się od Kościoła katolickiego, aby mogło być uznane za prawdziwy *actus formalis defectionis ab Ecclesia*, także w przypadku wyjątków przewidzianych we wcześniej przywołanych kanonach, musi urzeczywistnić się poprzez:

- a) wewnętrzną decyzję odstąpienia od Kościoła katolickiego;
- b) wykonanie i zewnętrzną manifestację tej decyzji;
- c) przyjęcie do wiadomości tej decyzji przez kompetentną władzę kościelną.

2. Treścią aktu woli powinno być zerwanie tych więzi wspólnoty - wiary, sakramentów, władzy pasterskiej - które pozwalają wiernym otrzymywać życie łaski w Kościele. Oznacza to, że taki akt formalny odstąpienia nie ma wyłącznie charakteru prawno-administracyjnego (wypisanie się z Kościoła w sensie metrykalnym, z idącymi za tym konsekwencjami cywilnoprawnymi), lecz staje się prawdziwym oddzieleniem od konstytutywnych elementów życia Kościoła: zakłada więc akt apostazji, herezji lub schizmy.

3. Prawno-administracyjny akt opuszczenia Kościoła sam z siebie nie może stanowić formalnego aktu odłączenia się w sensie zakładanym przez KPK, gdyż może mu towarzyszyć wola trwania we wspólnocie wiary. Z drugiej strony herezja formalna ani (tym bardziej) materialna, schizma i apostazja same nie stanowią formalnego aktu odstąpienia, o ile nie zostaną zewnętrznie urzeczywistnione i jeśli nie zostaną w wymagany sposób ujawnione władzy kościelnej.

4. Poza tym, musi chodzić o ważny akt prawny, dokonany przez prawnie zdolną do tego osobę i zgodnie z regulującymi go normami kanonicznymi (por. kanony 124-126). Akt taki musi zostać dokonany w sposób osobisty, świadomy i wolny.

5. Wymaga się, poza tym, aby akt został ujawniony przez zainteresowanego w formie pisemnej kompetentnej władzy Kościoła katolickiego: własnemu Ordynariuszowi lub proboszczowi, który jedynie jest kompetentny, by stwierdzić, czy zaistniał akt woli o treści wyrażonej w p. 2. W konsekwencji jedynie zbieżność tych dwóch elementów - profilu teologicznego aktu wewnętrznego oraz jego manifestacji w sposób powyżej zdefiniowany - stanowi *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, pociągający za sobą odpowiednie sankcje kanoniczne (por. kanon 1364, § 1).

6. W tych przypadkach kompetentna władza kościelna winna zadbać, aby w księdze ochrzczonych (por. kanon 535, § 2) została umieszczona adnotacja wyraźnie mówiąca o zaistnieniu „*defectio ab Ecclesia catholica actu formalis*”.

7. Pozostaje jednakowoż jasnym, że sakramentalna więź przynależności do Ciała Chrystusa, którym jest Kościół, zważywszy charakter sakramentalny chrztu, jest trwałą więzią ontologiczną i nie zostaje umniejszona z powodu jakiegokolwiek aktu lub faktu odstąpienia.

W przekonaniu, że Wasz Episkopat, świadom zbawczego wymiaru wspólnoty kościelnej, dobrze zrozumie powody duszpasterskie sformułowania tych norm, korzystam z okazji by zapewnić o swoim braterskim szacunku.

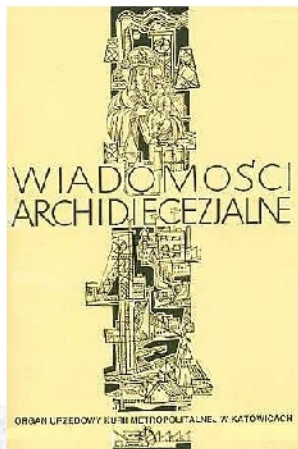
oddany w Panu
Julian Kard. Herranz
Przewodniczący

Bp Bruno Bertagna
Sekretarz

Niniejszy komunikat został zaaprobowany przez Ojca Świętego Benedykta XVI, który zarządził podanie go do wiadomości wszystkich Przewodniczących Konferencji Episkopatów.

Watykan, 13 marca 2006 r.

**"Wiadomości Archidiecezjalne" Archidiecezji Katowickiej
kwiecień 2006 roku (tom 74 nr 4)**

44

KOMUNIKAT PAPIESKIEJ RADY DS. TEKSTÓW PRAWNYCH

Prot. N. 10279/2006

Jego Ekscelencja Najdostojniejszy
Ksiądz Abp Józef Michalik
Metropolita Przemyski
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Skwer Kard. Stefana Wyszyńskiego 6
01-015 Warszawa (Polska)

Eminencjo/Ekscelencjo,

Od dłuższego czasu liczni Biskupi, Wikariusze sądowi i inne osoby działające na obszarze Prawa Kanonicznego, przedstawiali Papieskiej Radzie wątpliwości i prośby o wyjaśnienia w związku z tak zwanym *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, o którym mówią kanony 1086, § 1, 1117 i 1124 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Chodzi bowiem o pojęcie w prawodawstwie kanonicznym no-

we i różne od innych sposobów bardziej „wirtualnych” (to znaczy opartych na zachowaniach) „notorycznego” czy prościej „publicznego” odejścia od wiary (por. kanony 171, § 1, 4°; 194, § 1, 2°; 316, § 1; 694, § 1, 1°; 1071, § 1, 4° oraz § 2), w których ochrzczeni w Kościele katolickim czy też do niego przyjęci podlegają ustawom czysto kościelnym (por. kanon 11).

Problem został uważnie zbadany przez kompetentne Dykasterie Stolicy Apostolskiej dla sprecyzowania przede wszystkim treści teologiczno-doktrynalnych takiego *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, a następnie wymogów czy też formalności prawnych niezbędnych do tego, by stał się prawdziwym „formalnym aktem” odstąpienia.

Po uzyskaniu, gdy chodzi o pierwszy aspekt, decyzji Kongregacji Doktryny Wiary i po zbadaniu całego zagadnienia w trakcie posiedzenia Sesji Plenarnej Papieskiej Rady Tekstów Prawnych, Rada komunikuje najdostojniejszym Przewodniczącym Konferencji Episkopatów co następuje:

1. Odłączenie się od Kościoła katolickiego, aby mogło być uznane za prawdziwy *actus formalis defectionis ab Ecclesia*, także w przypadku wyjątków przewidzianych we wcześniej przywołanych kanonach, musi urzeczywistnić się poprzez:

- a) wewnętrzną decyzję odstąpienia od Kościoła katolickiego;
- b) wykonanie i zewnętrzną manifestację tej decyzji;
- c) przyjęcie do wiadomości tej decyzji przez kompetentną władzę kościelną.

2. Treścią aktu woli powinno być zerwanie tych więzi wspólnoty – wiary, sakramentów, władzy pasterskiej – które pozwalają wiernym otrzymywać życie łaski w Kościele. Oznacza to, że taki akt formalny odstąpienia nie ma wyłącznego charakteru prawno-administracyjnego (wypisanie się z Kościoła w sensie metrykalnym, z idącymi za tym konsekwencjami cywilnoprawnymi), lecz staje się prawdziwym oddzieleniem od konstytutywnych elementów życia Kościoła: zakłada więc akt apostazji, herezji lub schizmy.

3. Prawno-administracyjny akt opuszczenia Kościoła sam z siebie nie może stanowić formalnego aktu odłączenia się w sensie zakładanym przez KPK, gdyż może mu towarzyszyć wola trwania we wspólnocie wiary.

Z drugiej strony herezja formalna ani (tym bardziej) materialna, schizma i apostazja same nie stanowią formalnego aktu odstąpienia, o ile nie zostaną zewnętrznie urzeczywistnione i jeśli nie zostaną w wymagany sposób ujawnione władzy kościelnej.

4. Poza tym, musi chodzić o ważny akt prawny, dokonany przez prawnie zdolną do tego osobę i zgodnie z regulującymi go normami kanonicznymi (por. kano-

ny 124–126). Akt taki musi zostać dokonany w sposób osobisty, świadomy i wolny.

5. Wymaga się, poza tym, aby akt został ujawniony przez zainteresowanego w formie pisemnej kompetentnej władzy Kościoła katolickiego: własnemu Ordynariuszowi lub proboszczowi, który jedynie jest kompetentny, by stwierdzić, czy zaistniał akt woli o treści wyrażonej w p. 2.

W konsekwencji jedynie zbieżność tych dwóch elementów – profilu teologicznego aktu wewnętrznego oraz jego manifestacji w sposób powyżej zdefiniowany – stanowi *actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica*, pociągająca za sobą odpowiednie sankcje kanoniczne (por. kanon 1364, § 1).

6. W tych przypadkach kompetentna władza kościelna winna zadbać, aby w księdze ochrzczonych (por. kanon 535, § 2) została umieszczona adnotacja wyraźnie mówiąca o zaistnieniu „defectio ab Ecclesia catholica actu formali”.

7. Pozostaje jednakowoż jasnym, że sakramentalna więź przynależności do Ciała Chrystusa, którym jest Kościół, zważywszy charakter sakramentalny chrztu, jest trwałą więzią ontologiczną i nie zostaje umniejszona z powodu jakiegokolwiek aktu lub faktu odstąpienia.

W przekonaniu, że Wasz Episkopat, świadom zbawczego wymiaru wspólnoty kościelnej, dobrze zrozumie powody duszpasterskie sformułowania tych norm, korzystam z okazji by zapewnić o swoim braterskim szacunku

oddany w Panu

Julian Kard. Herranz
Przewodniczący

Bp Bruno Bertagna
Sekretarz

Niniejszy komunikat został zaaprobowany przez Ojca Świętego Benedykta XVI, który zarządził podanie go do wiadomości wszystkich Przewodniczących Konferencji Episkopatów.

Watykan, 13 marca 2006 r.

Od redakcji:

Tekst w języku polskim otrzymaliśmy z Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski